

سید محمد علی جمالزاده

پدر داستان نویسی ایران

در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران

هفتمین سالگشت درگذشت سید محمد علی جمالزاده، پدر داستان نویسی ایران و دومین یادبود وی هفدهم آبان ماه در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران برگزار شد. در ابتدای این مراسم دکتر علی افخمی، رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه تهران به سخنرانی پرداخت. وی در سخنانش اشاره به زندگی و آثار جمالزاده کرد و گفت از رموز ماندگاری جمالزاده این بود که افکار، معتقدات، ایده‌ها و اندیشه‌های خود را با قلمی مردم‌پسند و فارغ از دشواری‌های زبانی مرسوم بیان می‌کرد.

سخنران بعدی دکتر محمدابراهیم باستانی پاریزی استاد دانشگاه و عضو هیات امنای جمالزاده بود که از اهتمام جمالزاده درباره حقوق کودکان سخن گفت و خاطراتی از وی را بیان کرد. و گفت: «شاید کسی نداند که جمالزاده اولین گامهای دفاع از حقوق کودکان را در ایران برداشته است.»

در ادامه مراسم دکتر محمد شکرچی‌زاده، از اعضای هیات امنای چاپ آثار جمالزاده گزارشی از عملکرد این هیات ارائه داد. وی درباره اولین توافق جمالزاده با دانشگاه تهران گفت:

زنده‌یاد سید محمد علی جمالزاده طی مقاله نامه مورخ بیست و سوم مهر ماه ۱۳۵۵ حقوق مربوط به نشر آثار خود را به دانشگاه تهران واگذار می‌نماید متعاقباً هیاتی مرکب از استاد ارجمند جناب آقای ایرج افشار و استاد ارجمند جناب آقای دکتر باستانی پاریزی و استاد

● دکتر علی افخمی رئیس دانشکده ادبیات از جمالزاده گفت

ارجمند آقای دکتر شیخ الاسلامی در سال ۱۳۶۸ برای عیادت از جمالزاده پدر داستان‌نویسی از سوی ریاست محترم وقت دانشگاه به سوئیس اعزام و در این دیدار جمالزاده حق التالیف نشر آثار و سهام سیمان تهران و شمال را به دانشگاه تهران اهدا می‌نماید. با قبول این هدایا از سوی دانشگاه کلیه فعالیت‌ها برای اجرای نیت خیرخواهانه آن مرحوم تحت نظر و تصمیمات هیات امناء آثار جمالزاده قرار گرفت. هیات امناء آثار جمالزاده در طول این مدت گامهای مؤثری در اعتلای امور فرهنگی و نیت آن مرحوم مبذول داشته که اهم آن بدین شرح می‌باشد:

۱ - کمک‌های مستمر به بنیادهای خیریه واقع در شهر اصفهان زادگاه جمالزاده از جمله انجمن مددکاری امام زمان «عج» مخصوص کمک به ایتام اصفهان، آسایشگاه سالمندان صادقیه اصفهان و انجمن خیریه صاحب الزمان ملک شهر اصفهان.

۲ - همیاری در تهیه کتب مورد نیاز کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه و تجهیز کتب مورد نیاز بخشهای ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی کتابخانه مرکزی.

۳ - چاپ چهارده عنوان از آثار جمالزاده که نمونه‌هایی از آن با تخفیف ویژه دانشجویی بوسیله ناشر در خارج از سالن آماده عرضه به دانشجویان عزیز و علاقمند به فرهنگ داستان‌نویسی می‌باشد.

۴ - تخصیص بورسیه برای پانزده نفر دانشجوی کارشناسی ارشد رشته‌های تاریخ و ادبیات

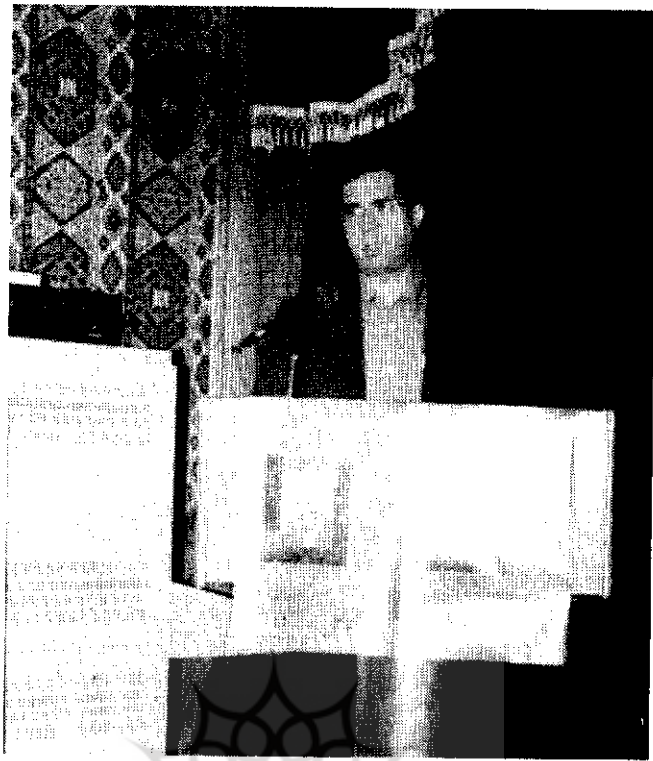

● دکتر فرجی دانا رئیس دانشگاه - دکتر باستانی پاریزی و دکتر شکرچی زاده در مراسم افتتاح تالار سید محمدعلی جمالزاده فارسی در دانشگاههای سراسری واجد شرایط که پایان نامه خود را در رابطه با جمالزاده تهیه و ارائه نمایند.

۵ - استفاده یکنفر دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران و یکنفر دانشجوی کارشناسی دانشگاه اصفهان از بورسیه اهدائی.

- احداث خوابگاه دوست نفره دانشجویی در مجتمع کوی دانشگاه با برآورد هزینه چهار میلیارد و پانصد میلیون ریال از محل فروش قسمتی از سهام سیمان اهدائی که تقریباً ۷۰٪ عملیات ساختمانی آن در مدتی کمتر از چهار ماه به پایان رسیده و به یاری خداوند متعال ظرف چهار ماه آینده تکمیل و قابل بهره برداری خواهد بود.

دانشگاه تهران نیز به لحاظ ارج نهادن به این اقدام انسان دوستانه آن فقید سعید تالار زبانشناسی کتابخانه مرکزی را با نصب پیکره به نام آن زنده یاد نامگذاری می نماید که این مراسم پس از پایان مراسم بزرگداشت سالروز فوت جمالزاده بوسیله جناب آقای دکتر فرجی دانا رئیس محترم دانشگاه و اعضاء هیات امناء و سایر شخصیت های برجسته علمی و فرهنگی دانشگاه برگزار خواهد شد. پس از دکتر شکرچی زاده دکتر محمد ابراهیم باستانی پاریزی خاطراتی از جمالزاده و برخوردهایش با وی بیان کرد. و اشاره کرد که جمالزاده نقش مهمی در دفاع از حقوق کودکان در ایران و جهان دارد. سپس دکتر ابوالفضل مصفا، بخشی از داستان سر و ته یک کرباس

● علی دهباشی از دیدگاه جمالزاده نسبت به زن ایرانی گفت و...

را خواند. سخنران بعدی علی دهباشی، سردبیر مجله بخارا و ویراستار منتخب هیأت امنای چاپ آثار جمالزاده بود که گفت: «ما امروز به یاد جمالزاده اینجا گرد هم آمده‌ایم. و باید گفت هنوز «جمالزاده‌شناسی» در آغاز راه است. وی ضمن تأسف از بی‌توجهی جامعه ادبی نسبت به پژوهش و تحقیق درباره جمالزاده و آثارش گفت: اگر فرنگی‌ها، مثلاً فرانسوی‌ها نویسنده‌ایی همچون «جمالزاده» داشتند، قطعاً تا بحال صدها کتاب و هزاران مقاله درباره‌اش منتشر کرده بودند. ولی ما هنوز نتوانسته‌ایم یک مجموعه کامل از آثارش را منتشر کنیم. یک روز می‌گویند نمی‌شود. یک روز که می‌شود، کاغذ نیست. و انواع گرفتاری‌ها. دهباشی در ادامه سخنرانی خود گزارشی از چاپ آثار جمالزاده در انتشارات سخن ارائه کرد و گفت: تاکنون شانزده مجلد از آثار جمالزاده را منتشر شده و امید است تا سال ۱۳۸۷ (چهار سال دیگر) مجموعه آثارش بطور کامل منتشر شود.

دهباشی در مورد سانسور آثار جمالزاده در پاسخ سئوالی که از او شده بود گفت: ما کتابهایی را در اولویت قرار دادیم که با مشکلاتی از قبیل حذف و تعدیل روبرو نشود. درباره کتاب یا کتابهایی که با مشکل مجوز چاپ روبرو شود هنوز تصمیمی نگرفته‌ایم.

وی در پاسخ به یک پرسش که نظر او را درباره «زن در آثار جمالزاده» خواسته بودند چنین گفت: به نظر من یکی از نویسندگانی که تصویر زن را در آثارش به بهترین وجه معرفی کرده

جمالزاده است. جمالزاده در غالب آثارش ستمی که بر زن ایرانی وارد شده به تصویر کشیده است. اگر اغراق نباشد باید بگویم هیچ نویسنده‌ای تاکنون به قدرت و توانایی جمالزاده نتوانسته وضعیت دهشتناک زن ایرانی را در یکصد ساله گذشته نشان دهد.

دهباشی در پایان جلسه افزود: باید نشان بدهیم که جمالزاده گوشه هر صفحه‌ای از ادبیات داستانی معاصر ما نشسته و نگران است. راهی که او آغاز کرد صدها نویسنده زبان فارسی ادامه دادند. جلال آل احمد، دکتر ساعدی، دولت آبادی، گلشیری، بهرام صادقی، سیمین دانشور و دهها نویسنده دیگر وام‌دار جمالزاده هستند.

عبدالرضا سیف، معاون دانشجویی دانشکده ادبیات هم چند دقیقه‌ای در این مراسم صحبت کرد. و گزارشی از چگونگی کار مراسم گفت.

در بخش دوم مراسم یادبود پدر داستان‌نویسی ایران، حضار شرکت کننده به کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران رفتند تا در آنجا با حضور دکتر فرجی دانا، رئیس دانشگاه تهران از تندیس محمدعلی جمالزاده پرده برداری کنند. این تندیس کار خانم ریما اسلام مسلک است.

همچنین تالار ایران‌شناسی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران که تندیس جمالزاده بر در ورودی آن نصب شده، تالار محمدعلی جمالزاده نام گرفت. شرح این تغییر نام بر سر در ورودی این تالار حک شده است.

به گفته مسؤولان، این تالار غنی‌ترین منبع کتاب‌های ایران‌شناسی است و مجموعه‌های ایران‌شناسی آن از درآمد موقوفات جمالزاده خریداری شده است. همچنین سه هزار جلد کتاب هدایی جمالزاده به این تالار منتقل شده است.

در این تالار کتاب‌های هدایی جمالزاده در بخشی مجزا قرار گرفته‌اند و به محض ورود به تالار عکس بزرگی از جمالزاده جلب توجه می‌کند. در دور تا دور سالن عکس‌های کوچکتری از دیگر بزرگان زبان و ادب فارسی چون نیما یوشیج، محمد معین، مجتبی مینوی، عبدالعظیم قریب، بدیع‌الزمان فروزانفر و... نصب شده است.